

Speech Eumedion 1 november 2023 door Laura van Geest

Duurzaamheid is het nieuwe normaal

Intro

- 25 jaar Eumedion, 20 jaar Corporate Governance Code
- Als een evenement zo'n titel heeft ben ik meteen nieuwsgierig waar de paden elkaar voor het eerst hebben gekruist.
- Dan is er natuurlijk altijd onze redder in nood: Wikipedia
- Laat ik er eens door de Code-pagina heen fietsen. We hebben het toch over duurzaamheid niet waar? En dan is de fiets het ideale vervoersmiddel. Zuinig en met gepaste snelheid. Ik kan ook door de materie racen op een fatbike, maar dat zou een beetje valsspelen zijn.
- Mocht ik in mij Wiki-ronde een kleine faux pas maken en een colletje missen... sorry alvast, twintig jaar Code is een lange etappe en ik kies nu even voor de highlights.
- Op 9 december 2003 werd door de toenmalige Commissie Tabaksblad de Corporate Governance Code gepresenteerd. Leuk feitje: de commissie werd geïnstalleerd door onze latere Voorzitter Hans Hoogervorst.
- In de eerste Code was er vooral aandacht voor de taken, de werkwijzen en de hoogte en samenstelling van de beloning van bestuurders en commissarissen. Vreemd genoeg werd er geen woord gerept over duurzaamheid.
- Dan hoop je toch dat bij de herziende Code een tussensprint wordt gemaakt. Om het gaatje te dichten dat tussentijds is gevallen.
 - Het goede nieuws: Ik las dat de herziende code uit 2008 mede na beïnvloeding van Eumedion tot stand gekomen.
 - Het treurige nieuws: het is nog steeds speuren naar het woordje duurzaamheid. Terwijl de problematiek al bekend was. In het jaarverslag van WWF uit 2008 – ja, wie wat bewaart heeft wat – staat het mooi geformuleerd: 'als we iets kunnen leren van

huidige kredietcrisis, is het dat het leven met schijnzekerheid ooit misgaat.'

- In 2013 wordt er eindelijk een beetje doorgetrapt: de eerste aandacht voor duurzaamheid in de derde Code. De belangrijkste vernieuwing is het centraal stellen van waardecreatie op de lange termijn en de introductie van cultuur als onderdeel van goede corporate governance.
- Door de jaren heen zien we de thema's duurzaamheid en klimaat steeds belangrijker worden. Eindelijk wordt duurzaamheid het nieuwe normaal, ook in de Code. Daarbij past aandacht voor de duurzaamheidsstrategie, het identificeren en beheersen van bijbehorende risico's, de aanwijzing en rol van toezichthouders, etc.
- Helaas duurt zo'n bekrachtiging weer tot 2016. Feitelijk weer drie jaren verloren. Maar laat ik voor deze feestelijke gelegenheid naar het halfvolle glas kijken; eindelijk actie!

Uitdagingen

- Misschien vraagt u zich af waarom ik met een duurzaamheidsbril naar de Code kijk.
- Omdat klimaat niet wacht, en eerlijk gezegd was dat 25 jaar geleden ook al bekend. Maar goed, beter laat dan nooit
- Klimaatverandering stelt Nederland voor grote uitdagingen. De klimaatafspraken van Parijs – net zero in 2050 – vragen een transformatie van de manier waarop we leven en werken.
- Maar we dreigen bovendien uit de tijd te lopen. Haast is geboden.
- In de transformatie heeft iedereen een rol te spelen.
 - **De overheid**, die is als eerste aan zet met heldere beprijzing, normering en waar nodig subsidiering.
 - **Bedrijven**, die moeten zich rekenschap geven van de implicaties van huidige en toekomstige klimaatverandering en klimaatbeleid
 - **investeerders, zij kunnen bedrijven een duw in de goede richting geven**. Qua impact werkt de financiering van 'bruin' naar 'groen' het sterkst. Soms na de nodige overreding of engagement maakt

de onderneming de draai. Uitsluiting is minder effectief, nu er nog steeds voldoende alternatieve kapitaalverschaffers zijn.

Duurzaamheid in de code

- Dat Eumedion de Code en duurzaamheid meteen in de eerste zin van haar website heeft gezet is voor mij een teken dat u in ieder geval geen zin heeft om de rode lantaarn te gaan dragen.
- In het wielermetier kan dat nog leiden tot een cultstatus, in het ondernemersvak beschouw ik dat eigenlijk al een flagrante misser wanneer deze onderwerpen niet hoog op de agenda staan.
- Gelukkig komt vanuit de Code de laatste jaren meer duidelijkheid.
- Zeker in de versie van 2022. Waarin meer dan 10 pagina's zijn gewijd aan duurzaamheid. Toch een verdubbeling ten opzichte van 2016. In de aangescherpte Code is nu opgenomen dat bestuurders verantwoordelijk zijn voor duurzame lange termijn waardecreatie en dat vennootschappen beleid voor diversiteit en inclusie moeten opstellen voor de gehele onderneming.
- Logisch, want de relevantie van duurzaamheid voor ondernemingen is urgenter dan ooit.
- De jongere generatie werkt graag bij een duurzaam bedrijf, afnemers en toeleveranciers kijken naar hun totale voetafdruk, de financiële sector heeft een klimaatcommitment afgegeven, consumenten stemmen met de voeten, niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en media beïnvloeden de reputatie. En bij deze gelegenheid nog even extra uitgelicht: de institutionele investeerder stelt ook zo zijn vragen. Duurzaamheid is niet langer iets voor een beetje erbij.
- Waar kunnen we in de code 2022 nog meters maken?
 - Op het gebied van inrichting van het toezicht?
 - Of moeten we meer kijken naar de inhoud van de code zelf?

- De inrichting: interessante vraag. Persoonlijk ben ik wel gecharmeerd van de Comply AND explain optie. Het SEO onderzoek bood mooie inzichten op dit punt.
- Maar de Minister is aan het piekeren over hoe nu verder. En een surplace vraagt concentratie, dus ik beperk mijn speculaties over de inrichting.
- Dan de inhoud
- Als AFM hadden we in de 2023-versie graag het in control statement gezien. Lijkt me uitstekend als organisaties echt aangeven hoe hun interne organisatie wordt beheerst. Ook voor u natuurlijk een extra vorm van inzicht, boven op de accountantsverklaring. Onze wens heeft de finish niet gehaald, maar dat betekent niet dat ons verlangen daarmee is verdwenen.
- Wat betreft de duurzaamheidsrapportage zelf... Daar kunnen we zeggen dat de Code zijn doel als proeftuin heeft gediend. Maar als ik eerlijk ben, is de Code op dit punt eerder codificerend, dan grensverleggend.
- Er valt nog wat te wensen.

Duurzaamheid estafette

- En dan kijk ik naar Europa. Tot op zekere hoogte is qua duurzaamheid het stokje van de Code overgenomen door de Europese Unie.
- De SFDR, de Taxonomie Verordening en de CSRD vormen een samenhangend raamwerk dat streeft naar een meer duurzame financiële sector en economie.

Ze bevorderen de *transparantie, betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid* van duurzaamheidsinformatie. Om zo bij te dragen aan de verschuiving naar een groenere en meer verantwoorde toekomst. Ik loop ze even langs.

CSRD

- De CSRD vergt meer en betere duurzaamheidsinformatie. Uitgebreiderer en meer gestandaardiseerd. Waarbij niet langer primair draait om de

beschrijvende kwalitatieve informatie maar vooral ook om de cijfermatige kwantitatieve informatie.

- De gebruiken rond verslaggeving zijn daarmee ook binnen de Europese Unie (EU) aangescherpt, van zelfbinding naar wetgeving, van eclecticisch naar meer integraal, van *free format* naar verslaggevingsstandaarden.
- Met een accountantsverklaring die steeds meer zekerheid moet bieden over hetgeen de onderneming opschrijft. Dit moet de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid van duurzaamheidsinformatie vergroten.
- De Code schrijft voor dat het aan het bestuur is om de ontwikkelingen op het gebied van dergelijke richtlijnen en overige relevante regelgeving niet alleen in de gaten te houden, maar ook rekening mee te houden.
- Het sleutelwoord is natuurlijk: transparantie
- Op het gebied van:
 - Dubbele materialiteit
 - Langetermijndoelstellingen
 - Immateriële zaken, zoals sociaal kapitaal;
- AFM heeft onderzoek gedaan naar de mate waarin grote beursgenoteerde ondernemingen (en accountants) zijn voorbereid om CSRD.
- Bottom line: ondernemingen hebben in korte tijd nog veel huiswerk te doen.
- Voor veel ondernemingen betekent de CSRD dat zij een *duurzaamheidsstrategie* moeten opstellen of updaten en op basis daarvan de *processen en systemen* moeten inrichten om de duurzaamheids-doelstellingen te kunnen meten en halen.
- En daar moet vaart in worden gezet, want 1 januari gaan de regels al in.
- Als sector zelf – voelt u zich vooral ook aangesproken 😊 - de plicht om echt helpen om de transitie in gang te trekken.

- Betrokkenheid is niet vrijblijvend. Niet alleen het gezicht laten zien op plekken waar het nodig lijkt te zijn, maar ook daadwerkelijk werk maken om impact te realiseren. Grenzen stelen. Durven in te grijpen.
- Ook voor ons zijn er genoeg uitdagingen: het idee is dat met meer data ook meer transparantie ontstaat. Maar data zijn niet automatisch een panacee.
- Het blijft een kunst om alle data – en het worden er alleen maar meer - goed te ontsluiten en om te toveren tot waardevolle informatie.
- De CSRD zal ons daarbij helpen. Maar die regelgeving is wat mij betreft een opmaat naar de laatste definitieve etappe: we moeten er ook voor zorgen dat ondernemingen in dezelfde bedrijfstakken over dezelfde zaken moeten gaan rapporteren.
- Dan kunnen de appels echt met appels worden vergeleken en kunnen we de bulk aan data echt waarde meegeven.

SFDR

- En dan naar de wereld van de beleggers en de getallenbingo van de SFDR.
- Artikel 6,8,of 9? Dat is de vraag die vaak wordt gesteld.
- Maar is dit wel de juiste vraag om te stellen?
 - Moeten we naar de artikel nummers kijken?
 - Zou het niet meer om meer moeten gaan dan een momentopname?
 - Zou het niet moeten gaan om het daadwerkelijke verschil dat wordt gemaakt door financiering, in plaats van de mate van transparantie (want dat is wat art 8 of 9 eigenlijk voorschrijft).
- De AFM vindt van wel. Het EU-bouwwerk rond duurzaamheid is in hoog tempo opgetrokken. Dat was nodig, maar leidt wel tot gebreken. Op onderdelen zijn nog wel wat herstelwerkzaamheden en aanvullingen noodzakelijk. Ons belangrijkste probleem: het huidige kader biedt weinig houvast voor de impactbelegger. De transitie-investering is onvoldoende

gedefinieerd en engagement is een onbeschermde term. Dit is een gemiste kans. Want de retailbelegger heeft daar wel behoefte aan (en wat ons betreft recht op).

- Daarom komen we eerdaags met een position paper over verbetering van het SFDR-raamwerk, met concrete regels voor labels die wél zinvol zijn. Met specifieke aandacht voor de transitie en impact maken.
- Want zonder heldere labels loop je het risico dat kwaadwilligen 'bruine' investeringen ten onrechte als 'groene' presenteren, terwijl prudente investeerders transitie-investeringen negeren uit angst voor reputatieschade.

Conclusie

- De afgelopen 20 minuten heb ik uw rol in de klimaattransitie proberen te duiden.
- Ook de AFM heeft een rol in de duurzaamheidstransitie. Allereerst denken wij mee tijdens de beleidsontwikkeling: effectieve en uitvoerbare wetgeving die de transitie ook echt naderbij brengt. Zo pleiten wij voor de regulering van de leveranciers van ESG rating- en datadiensten om de datakwaliteit te borgen.
- En pleiten wij voor de introductie van impact-en transitielabels om de transformatie te ondersteunen.
- Uitgaande van het adagium dat partijen de normen naleven als hun weten, willen en kunnen op orde zijn, zijn wij helder over wat wij van de sector verwachten, en ambitieus maar realistisch over het tempo waarin de sector zal kunnen leveren. Dit zal ons niet weerhouden van hard optreden bij evidente gevallen van *greenwashing*.
- De duurzaamheidstransitie werpt een opdracht en uitdaging op.
- Hier is een mooie rol weggelegd voor Eumedion. Uiteraard is er al veel goed werk verricht, bijvoorbeeld in de vorm van de Nederlandse Stewardship Code die de betrokkenheid van aandeelhouders onderschrijft. Deze inspanningen worden ten zeerste gewaardeerd.

- Nu liggen er echter kansen voor intensivering. Dit zou de vorm kunnen aannemen van meer *guidance* en samenwerking op het gebied van impact: Het mag geen loos begrip zijn. Op deze wijze zou een substantiële bijdrage geleverd kunnen worden om van duurzaamheidsverslaggeving tot impact te komen.
- We beginnen met het ontrafelen van E, S en G, maar wees niet te snel tevreden. En blijf ook vooral goede gesprekken voeren. Met de toezichthouder – vanzelfsprekend 😊 – maar ook met belangenorganisaties die scherper in de wedstrijd zitten. Veranderen gaat niet vanzelf. Het vraagt om beleid en om draagvlak. En om wederzijds begrip en respect.
- Financiële marktpartijen moeten eendrachtig hun beste beentje voor zetten. Maar zonder pittige discussies en lastige beleidskeuzes zal de energie- en klimaattransitie niet slagen.
- Maar als het allemaal goed uitpakt – en duurzaamheid overal het nieuwe normaal wordt – dan schrijf ik persoonlijk voor u de pagina in Wiki en zal als een echte rondemiss – als dat nog mag in deze tijd – tzt de groene trui uitreiken.
- Dank voor uw aandacht